

unesco

Latvijas
Nacionālā komisija

VIDEO: Nozaru eksperti seminārā “Klimats, kultūra, dzīves kvalitāte” spriež par klimata pārmaiņu un kultūras mijiedarbi

Publicēts: 13.03.2023.

Kultūra

Latvijas un ārvalstu kultūras un dabaszinātņu eksperti, politikas plānotāji un kultūras mantojuma profesionāļi 15. februārī Rīgā starpnozaru seminārā “Klimats, kultūra, dzīves kvalitāte” sprieda par klimata pārmaiņu izaicinājumiem un kultūras lomu to risināšanā un dzīves kvalitātes veidošanā. Semināra rezultātā apkopotas atziņas, kuras būs vērtīgas dažādu politiku veidošanā jau tuvākajā nākotnē.

“Pēdējos gados esam novērojuši klimata pārmaiņu augošo ietekmi uz kultūras un nemateriālā mantojuma sarakstos iekļautajām vērtībām, tostarp uz Pasaules mantojuma sarakstu, dzīvā mantojuma praksēm un iztikas iespējām kultūras un radošo industriju nozarē. UNESCO pētījums liecina, ka aptuveni 60% dabas un pasaules mantojuma vietu apdraud klimata pārmaiņas un ar tām saistītās postošās ietekmes, tomēr mazāk tiek runāts par to, ka kultūra ir arī spēcīgs un nepilnīgi izmantots resurss klimata pārmaiņu mazināšanai un pielāgošanās spējai. Dzīvā mantojuma prakses var ievērojami veicināt vides ilgtspēju un kalpot kā noturīguma resurss kopienām, kas saskaras ar klimata radītām katastrofām. Māksliniekiem un kultūras darbiniekiem ir nozīmīga loma klimata pasākumu veicināšanā. Ikviens piekritīs, ka kultūrai ir izšķiroša loma lielāko mūsdienu izaicinājumu pārvarēšanā, turklāt klimata pārmaiņas nav izņēmums,” uzrunājot semināra dalībniekus, uzsvēra UNESCO ģenerāldirektors vietnieks kultūras jautājumos Ernesto Ottone (*Ernesto Ottone*).

Semināra darbs norisinājās četrās tematiskās daļās “Klimats un kultūrpolitika”, “Klimats un kultūrvēsturiskā vide”, “Klimats, kultūra un vide”, “Klimats un nemateriālais kultūras mantojums”, kur nozaru eksperti sniedza savu redzējumu par kultūru, jo īpaši kultūras mantojumu, kā risinājumu avotu ar klimatu saistītiem izaicinājumiem. Semināra laikā tika spriests par nepieciešamību nodrošināt

visaptverošu pieeju klimata pārmaiņu jautājumu risināšanā ne tikai stratēģiskos dokumentos, bet arī ikdienas izpausmēs.

Kā norādīja Eiropā nozīmīgāko kultūras mantojuma ekspertu tīklojumu *Europa Nostra* ģenerālsekretāre Snežka Kadvliga-Mihailoviča (*Sneška Quaedvlieg-Mihailovič*), iepazīstinot ar [Eiropas Kultūras mantojuma Zaļo dokumentu](#) (*Green Paper*), kas pārnes Eiropas Zaļā kursa principus kultūras un kultūras mantojuma jomā: “Kultūras mantojuma saglabāšana var būt ne tikai izaicinājums, bet arī risinājums klimata pārmaiņām.”

Pievēršoties būvniecības, mantojuma un aprites ekonomikas mijiedarbes tēmai, “NOMAD architects” arhitekte un Vidzemes Augstskolas vieslektore Marija Katrīna Dambe mudināja no lineāras vai pārstrādes ekonomikas virzīties uz aprites ekonomiku, kuras pamatā ir vispirms atkārtota izmantošana iespēju robežās un tikai tad pārstrāde, ja atkārtoti izmantot kaut ko vairs nav iespējams. M.K.Dambe norādīja: “Ar aprites ekonomikas pieeju varam sasniegt septiņus no septiņpadsmit ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem.”

Tēmā par klimata pārmaiņām un to ietekmi uz dabas procesiem un pilsētvidi, Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas maģistra studiju programmas direktore profesore Agrita Briede iezīmēja vienu no izteiktiem izaicinājumiem Latvijas teritorijā: “Tas, kas mūs satrauc un ko ir visgrūtāk prognozēt, ir ekstrēmie laikapstākļi, piemēram, pilsētvides gadījumā intensīvu nokrišņu jeb stipru lietusgāžu izraisītie plūdi.”

Paužot gandarījumu, ka seminārs rosinājis domāt par kultūras un klimata savstarpējo mijiedarbi dažādu jomu profesionāļus, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre Baiba Moļņikauzsvēra: “Kā kultūras mantojuma vērtību izpratne, tā arī to novērtēšana un saglabāšana, turpmākajos gados būs ļoti svarīga, lai veicinātu atbildīgu un iekļaujošu attieksmi pret vidi.”

Semināra dalībnieki secināja, ka kultūra, radošās izpausmes un kultūras mantojuma saglabāšana bieži var sniegt atbildes klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai, stiprināt sabiedrības noturību un veidot cilvēka dzīves kvalitāti.

Papildus semināram sadarbībā ar Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāti notika studentu darbnīca. Studenti no Latvijas Universitātes, Latvijas Kultūras akadēmijas un Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes pēc iepriekš izstrādātas metodikas izvirzīja savus secinājumus semināra apakštēmās, papildus pievienojot atziņas attiecībā uz zināšanu sabiedriskošanu par klimata un kultūras tēmu.

Semināra rezultātā ir apkopotas atziņas, kuras būs tālāk izmantojamas arī dažādu politiku veidotājiem, tostarp par nepieciešamību veidot daudzpusēju vides, klimata, kultūras un enerģētikas perspektīvu integrāciju politikas veidošanā un ekspertīzes nodrošināšanā; par kultūras mantojuma saglabāšanu un tradicionālās un vietējās zināšanu sistēmas izmantošanu, lai palīdzētu īstenot Eiropas Zaļā kursa noteiktās prioritātes; par kultūras un radošo izpausmju izmantošanu pētniecībā un inovācijās, izglītībā un prasmju apguvē, kā arī izpratnes veidošanā par sabiedrības un individuālo pienesumu klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanā; par tādas pieejas īstenošanu izglītībā, kas veicina dzīvesveida maiņu un vienlaikus atbalsta ilgtspējīgas attīstības modeļus, kā arī bāzējas sadarbības un kopējās atbildības principos; kā arī par kultūras mantojuma kopienu iesaistīšanu no pašvaldību puses, plānojot rīcības, lai risinātu klimata pārmaiņu izaicinājumus.

Semināru rīkoja UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, Latvijas Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde un ICOMOS Latvija sadarbībā ar Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju, Saeimas Sociālo un darba lietu komisiju, Latvijas Nacionālo bibliotēku, Francijas institūtu Latvijā un Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāti. Semināru finansiāli atbalstīja Valsts Kultūrkapitāla fonds.

[Semināra videoieraksts latviešu valodā](#)

[Semināra videoieraksts angļu valodā](#)

Kitija Balcare, UNESCO LNK komunikācijas
Autors: konsultante

<https://www.unesco.lv/lv/jaunums/video-nozaru-eksperti-seminara-klimats-kultura-dzives-kvalitate-spriez-par-klimata->

